

Arkeologisk undersökning 2016

Simrishamn 2:42 – Strömmens Strädde

VA-LEDNING OCH DAGVATTENBRUNNAR

RAÄ Simrishamn 25:1, Simrishamns stad i Simrishamns kommun,
Skåne län

Arkeologisk undersökning 2016

Simrishamn 2:42 – Strömmens Strädde

VA-LEDNING OCH DAGVATTENBRUNNAR

RAÄ Simrishamn 25:1, Simrishamns stad i Simrishamns kommun, Skåne län

Österlenarkeologi

Lars Jönsson

Bellevuevägen 13A

271 32 Ystad

Tel: 070-306 36 04

E-post: info@osterlenarkeologi.se

Webb: www.osterlenarkeologi.se

Arkeologisk undersökning 2016

Simrishamn 2:42 – Strömmens Strädde

VA-ledning och dagvattenbrunnar

RAÄ Simrishamn 25:1, Simrishamns stad i Simrishamns kommun, Skåne län

Österlenarkeologi

Rapport 2016:6

Författare: Lars Jönsson

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Den norra delen av schaktet i Strömmens Strädde. Foto mot söder. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

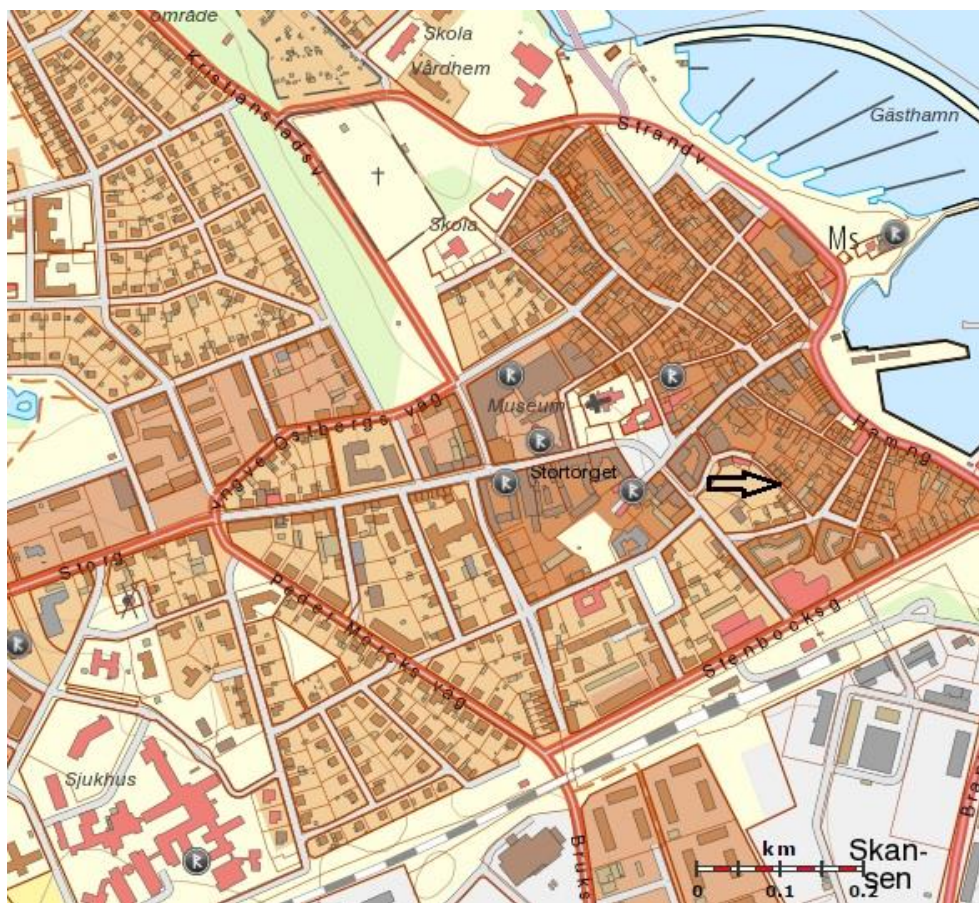
© Österlenarkeologi 2016

Innehåll

Undersökningens bakgrund och resultat	5
Läge och topografi	5
Historik	5
Tidigare undersökningar i närområdet	6
Undersökningsresultat	7
Tolkning och utvärdering	7
Referenser	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9

Figur 1. Skåne med platsen för Simrishamn i sydöstra Skåne markerad med en röd prick.

Figur 2. Läget för Strömmens Strädde i Simrishamn är markerad med en svart pil.

Undersökningens bakgrund och resultat

Med anledning av förbättring av dagvattenhanteringen inom fastigheten Simrishamn 2:42, Strömmens Strädde, har schaktningar för nya dagvattenbrunnar, dagvattenledning samt dräneringsarbeten vid fastigheterna Jungfrun 19, 20, 21 och 22 genomförts. I samband med schaktningen utförde Österlenarkeologi en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Arbetet utfördes inom Simrishamns medeltida bebyggelseområde, registrerad som fornlämning nr 25 i Simrishamns stad.

Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsens dnr. 431–426–2016).

LÄGE OCH TOPOGRAFI

Simrishamn ligger vid Östersjön i den sydöstra delen av Skåne. Landskapet runt staden präglas i söder och väster av den omgivande Simrishamnsslättens svagt böljande fullåkerslandskap, i norr av ett backlandskap, samt närheten till havet.

HISTORIK

Det vikingatida Svimraros

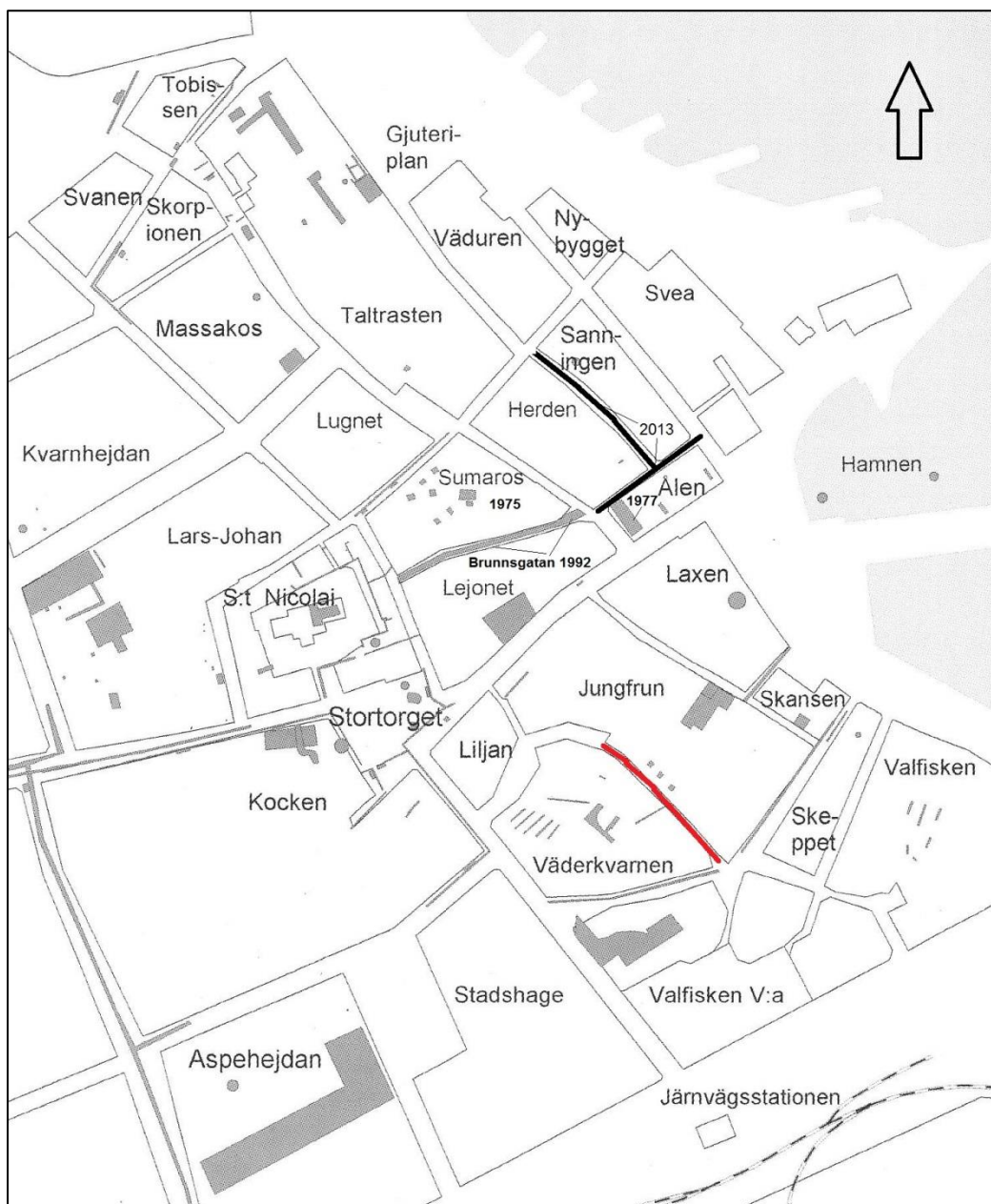
Simrishamn omnämns första gången i början av 1100-talet, och då kallas platsen för Svimraros (Wallebom 2006, s. 85). På ett flertal platser i det medeltida stadsområdet har såväl vikingatida som äldre lämningar påträffats under de kulturlager med lerbottnar som generellt dateras till 1100- och 1200-talen. Lämningarna från vikingatiden, vilka i synnerhet utgörs av spridda härdar, gropar och framför allt kulturlager har framkommit i stort sett över hela det gamla stadsområdet. I enstaka fall har grophus konstaterats (Wallebom 2006, s. 113ff; Jönsson 2011, s. 45).

Det medeltida Simrishamn

Simrishamn tycks i stort sett ha följt samma utveckling från fiskeläge (handelsplats?) till stad som flera andra skånska kuststäder. I staden har det i samband med arkeologiska undersökningar bl.a. påträffats lerbottnar. Lerbottnarna användes i hanteringen av de stora mängder sill som lastades i fiskelägen och städer under 1100- och 1200-talen. I Simrishamn har drygt 400 lerbottnar hittills dokumenterats, vilket innebär att Simrishamn är staden med flest lerbottnar över huvud taget (Wallebom 2006, s. 122ff).

Urbaniseringsprocessen har relaterats till stadskyrkan S:t Nicolai byggnadshistoria. Redan 1161 omnämns kyrkan i skriftliga källorna. Den äldsta kyrkan var troligen ett kapell, identisk med den nuvarande kyrkans kor. Uppförandet av det nya breda långhuset runt år 1200 kan markera stadens tillblivelse (Jacobsson 1982; Wallebom 2006, s. 131ff).

Men trots att Simrishamn bör ha varit en handelsstad redan under 1200-talet nämns Simrishamn inte förrän 1361 som stad i de skriftliga källorna. I urkunder från 1360-talet framgår att Simrishamn vid det här laget har täta kontakter med Hansan, och att tyska handelsmän finns i staden. Det tyska inflytandet i Simrishamn kulminerar då tyska köpmän i början av 1400-talet får rätt att bygga ett eget kapell invid Stortorget. Simrishamn är även en av städerna som 1368 intas av Albrekt av Mecklenburg under kriget mellan Valdemar Atterdag och Hanseaterna (Jacobsson 1982; Wallebom 2006, s. 88).

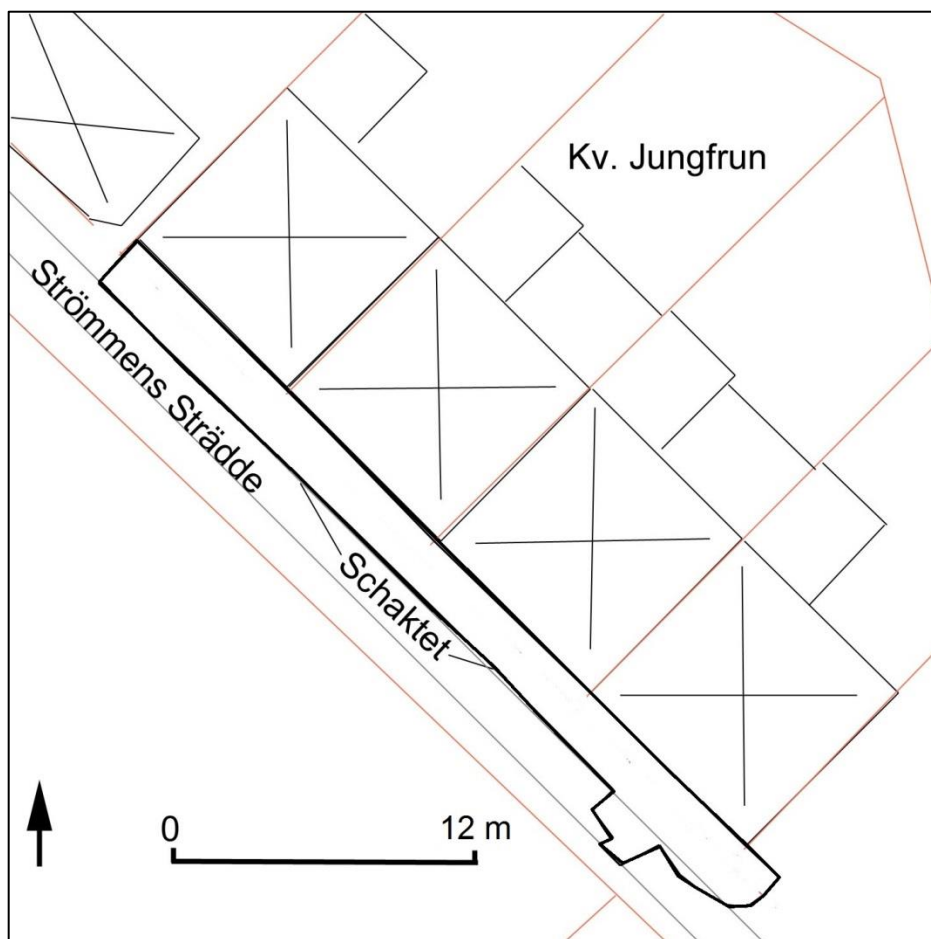

Figur 3. På figuren framgår lägena för arkeologiska undersökningar i Simrishamn samt de olika kvarteren. Läget för Strömmens Strädde är markerad med en röd heldragen linje. Kartunderlag: Wallebom 2006, s. 96.

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR I NÄROMRÅDET

I samband med planerad husbyggnation inom fastigheten Jungfrun 2 grävdes år 1978 tre provgropar om 3x3 meter med maskin. Inga kulturlager eller fynd påträffades (Jacobsson 1982, s. 25). Idag finns där fyra hus med källare (fastigheterna Jungfrun 19, 20, 21 och 22) på platsen för provgroparna.

Under tre dagar år 1979 genomfördes arkeologiska undersökningar i form av schaktningsövervakningar i samband med VA-schakt i delar av Strömmens Strädde samt nordöstra delen av kv. Väderkvarnen. Schaktet, som var 90 meter långt och ca två meter brett, följde till största delen ett äldre VA-schakt. I Strömmens Strädde visade det sig att den nuvarande gatubeläggningen vilar direkt på morän i form av svallade stenar, småsten och grus. Gatan verkar följa en naturlig åsbildning, möjligen en strandvall (Sabo 1994, s. 9).

Figur 4. Strömmens Strädde i Simrishamn. Schaktet är markerat med en svart heldragen linje framför fastigheterna Jungfrun 19, 20, 21 och 22.

UNDERSÖKNINGSRESULTAT

I den norra delen av Strömmens Strädde, framför fastigheterna Jungfrun 19, 20, 21 och 22, grävdes ett 36 meter långt, två meter brett och 2,8–3,0 meter djupt schakt. Närmast de berörda fastigheterna fanns ett ca tre meter djupt och en meter brett frischakt för källarna under de på 1980-talet uppförda husen.

Vid undersökningen framgick det att den nuvarande gatubeläggningen vilar direkt på svallade stenar, småsten och grus. Detta är sannolikt lämningar efter en äldre strandvall (Litorinavall?), vilket innebär att gatan troligtvis är anlagd på en gammal strandvall. Vallen, vilken löper längs 5-meters kurvan, är ca 1,5 meter djup. I samband med VA-arbeten i Strömmens Strädde år 1979 gjordes samma iakttagelse och tolkning (Sabo 1994, s. 9).

Pga. de instabila massorna i schaktet, med stor rasrisk, fanns det ingen möjlighet att arkeologiskt undersöka strandvallen.

TOLKNING OCH UTVÄRDERING

Förutom observationen att Strömmens Strädde sannolikt är anlagd på en gammal strandvall, noterades inga arkeologiska lämningar i schaktet. Simrishamns medeltida bebyggelseområde (RAÄ Simrishamn 25:1) bör även fortsättningsvis stå under antikvarisk kontroll

Figur 5. Lämningar efter en strandvall i Strömmens Strädde. Foto mot nordväst. Foto: Lars Jönsson, Österlenarkeologi.

Referenser

- Jacobsson, Bengt 1982. Simrishamn. *Rapport Medeltidsstaden 37*.
Riksantikvarieämbetet och Statens Historiska museer Stockholm.
- Jönsson, Lars 2011. *Tommarp – Kunglig produktionsort och klosterstad*.
Lund Studies in Historical Archaeology 13. Licentiatavhandling i
Historisk arkeologi. Institutionen för arkeologi och antikens historia.
Lunds universitet.
- Sabo, Katalin 1994. Skåne, Simrishamn, VA-schakt 1974-1979. Etapp I
VII. Arkeologiska slutundersökningar och schaktövervakningar.
Riksantikvarieämbetet, *UV Syd 1994:18*.
- Wallebom, Ulrika 2006. Simrishamn – Österlens sillastad. Jönsson, Lars &
Wallebom, Ulrika (red.). *Tommarp och Simrishamn – Österlens
medeltida städer*. Simrishamn.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431–426–2016
Österlenarkeologis diarienummer ÖA 160006
Arkivnummer ÖA 160006

Län Skåne
Kommun Simrishamn
Socken/stad Simrishamn
Fastighet Simrishamn 2:42 – Strömmens Strädde
RAÄ-nummer Simrishamn 25:1

Ekonomiska kartans blad 2E1b (RT 90)
Koordinatsystem Sweref 99
N koordinat 6157130
E koordinat 459060
M ö.h. 5

Fältarbetstid 2016-03-31 – 2016-04-19
Antal arbetsdagar fält 3
Antal arkeologtimmar fält 3

Exploateringsyta 72 m²
Undersökt yta 72 m²

Platschef Lars Jönsson
Personal Lars Jönsson
Uppdragsgivare Simrishamns kommun

LUHMnr:
Fynd:
Dokumentationsmaterial: Minnesanteckningar samt digitala foton

Kostnader, arkeologi

Administration: 650 kr
Fältarbete: 1 950 kr
Rapport: 3 250 kr
Körersättning: 977 kr
Tryck av rapport: 800 kr
Summa: 7 627 kr

Österlenarkeologi

Rapporter 2016

1. Glemminge 39:6. Husbyggnation. RAÄ Glemminge 38:1, Glemminge socken i Ystads kommun, Skåne län. FU år 2015. Lars Jönsson.
2. Tjustorp 156:6. VA-utbyggnad. RAÄ Smedstorp 64:1, Smedstorps socken i Tomelilla kommun, Skåne län. FU år 2015. Lars Jönsson
3. Ystads stad. Ledningsschakt. RAÄ Ystad 50:1, Ystads stad i Ystads kommun, Skåne län. FU år 2015. Lars Jönsson.
4. Kv. Erik 30, Ystad. Miljöteknisk undersökning. RAÄ Ystad 50:1, Ystads stad i Ystads kommun, Skåne län. FU år 2016. Lars Jönsson
5. Simrishamn 2:32–Brunnsgatan och Östergatan. Dagvattenbrunnar. RAÄ Simrishamn 25:1, Simrishamns stad i Simrishamns kommun, Skåne län. Undersökning år 2016. Lars Jönsson.
6. Simrishamn 2:42–Strömmens Strädde. VA-ledning och dagvattenbrunnar. RAÄ Simrishamn 25:1, Simrishamns stad i Simrishamns kommun, Skåne län. Undersökning år 2016. Lars Jönsson.